

INNOWACYJNE
METODY NAUCZANIA
DZIECI Z UPOŚLEDZENIEM
UMYSŁOWYM W POWIECIE
LUBELSKIM

ZESPÓŁ SZKÓŁ SPECJALNYCH PRZY DPS W MATCZYNIĘ

PROGRAM INNOWACYJNY

„NIEKONWENCJONALNE TECHNIKI ARTETERAPEUTYCZNE W PRACY Z DZIEĆMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI”

Program opracowany w ramach projektu „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty Działanie 3.3 „Poprawa jakości kształcenia”, Poddziałanie 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia”.

**Autorzy: mgr Agnieszka Borowiec
mgr Irena Wasyluk**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści:

1. Autorzy innowacji	str. 3
2. Osoby wdrażające	str. 3
3. Termin wprowadzania innowacji	str. 3
4. Miejsce realizacji	str. 3
5. Opis innowacji	str. 3
6. Zadania szkoły	str. 6
7. Cele edukacyjne.....	str. 6
8. Treści nauczania.....	str. 8
9. Założenia programowe kształcenia.....	str. 9
10. Sposób ewaluacji	str. 14
11. Karta wdrożenia innowacji	str. 15
12. Dokumenty wynikające z rozporządzenia o działalności innowacyjnej.....	str. 20
13. Załącznik 1 Uchwała RP	
14. Załącznik 2 Zgoda zespołu autorskiego	
15. Załącznik 3 Opinia o programie	

I. Autorzy programu innowacyjnego:

1. mgr Agnieszka Borowiec
2. mgr Irena Wasyluk

II. Osoby wdrażające:

1. mgr Agnieszka Borowiec
2. mgr Irena Wasyluk
3. mgr Maria Sobich
4. mgr Sabina Ozimek

III. Termin wprowadzania innowacji:

Wrzesień 2011r.

IV. Miejsce realizacji:

Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Matczynie

V. Opis innowacji:

Chęć pomocy wychowankom naszej szkoły motywuje nas do nieustannych innowacji, działań skierowanych na wdrażanie zmian prowadzących do poprawy ich stanu psychofizycznego.

Diagnoza sytuacji, poziomu funkcjonowania oraz potrzeb edukacyjnych niepełnosprawnych uczniów naszej szkoły potwierdziła, iż niezbędnym jest zaoferowanie im wsparcia, którym będzie innowacyjny program oparty na technikach arteterapeutycznych. Innowacja „Niekonwencjonalne techniki arteterapeutyczne w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi” jest formą interwencji terapeutyczno - pedagogicznej wykorzystującej nowatorską metodę edukacyjną jaką jest arteterapia. Wysoce zasadnym jest zastosowanie tej metody w naszej placówce, która skupia osoby z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną, z którą często łączą się dolegliwości o podłożu emocjonalnym jak zahamowanie, nieumiejętność wyrażania uczuć, brak panowania nad negatywnymi emocjami, brak wiary we własne możliwości. Dodatkowym obciążeniem jest fakt, że wychowują się w warunkach instytucjonalnych, bez wsparcia w sferze uczuciowej i bezwarunkowej akceptacji, ich zaburzenia pogłębiają się co rzutuje na rozwój, karierę szkolną, umiejętności przystosowawcze.

Osobom niepełnosprawnym sztuka pomaga w lepszym poznaniu siebie, dostrzeżeniu swoich możliwości, zrozumieniu swoich emocji i poznaniu środków ekspresji uczuć. Ponadto praca metodą arteterapii rozwija zdolności i wyobraźnię plastyczną, stymuluje rozwój psychoruchowy i sprawność manualną, rozwija płynność i celowość ruchów rąk, wspomaga rozwój koordynacji

wzrokowo – ruchowej i grafomotoryki, rozwija i doskonali zmysły, rozwija spostrzegawczość, nieustannie usprawnia motorykę ciała, rozwija świadomość bycia sprawcą.

Innowacja polega na zastosowaniu cieszącej się popularnością metody arteterapii w formie systematycznych zajęć, dostosowanych do możliwości motoryczno-percepcyjnych uczniów, opartych na atrakcyjnych technikach arteterapeutycznych takich jak: ceramika, decoupage, batik, witraż.

O wyborze tych właśnie technik zdecydował również fakt, iż są one nowe dla naszych uczniów. Nie mieli oni dotychczas możliwości poznania i tworzenia tego rodzaju sztuki zarówno ze względów finansowych (brak funduszy własnych) jak i organizacyjnych (brak specjalistycznie przeszkolonej kadry). Nabycie nowych umiejętności może posłużyć uczniom w przyszłości - uatrakcyjnić ich zajęcia szkolne, zwłaszcza w klasie przysposabiającej do pracy, zagospodarować czas wolny, zaspokoić potrzebę tworzenia, wyrażania siebie przez sztukę. Pozwoli to uczniom na lepsze funkcjonowanie w środowisku szkoły, Domu Pomocy Społecznej i wpłynie korzystnie na ich przyszłość. Powstałe wytwory mogą być podarunkiem dla bliskich lub zostać wystawione na widok publiczny. Wystawy prac osób niepełnosprawnych najczęściej zadziwiają i powodują zmianę opinii na temat ich „niewyuczalności”, a ich autorom pozwalają odczuć własną wartość.

Niezastąpione walory terapeutyczne posiada technika ceramiczna. Uczeń nawet o bardzo małych możliwościach fizycznych może spowodować powstanie dzieła, nie narażając się na naganę. Aktywność ta nie wiąże się z napięciem psychicznym, jest skutecznym środkiem uspakajającym, uśmierczającym lęki i depresje, a dodatkowo usprawniającym psychicznie i manualnie. Ceramika podobnie jak batik, decoupage, witraż są źródłem niezastąpionych doznań estetycznych, rozwijają poczucie piękna i wrażliwości, wyzwalają kreatywność. Uczeń niepełnosprawny prowadzony przez odpowiednio wyszkoloną kadrę może wykonać dzieło, które będzie satysfakcjonować zarówno jego jak i otoczenie. Działania arteterapeutyczne są tu pozytywnym wzmocnieniem i źródłem emocji przerywających monotonię.

Niniejsza innowacja ma charakter zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych prowadzonych przez jeden rok szkolny. Treści nauczania ujęte zostały w 4 bloki tematyczne wynikające z poznawanych technik arteterapeutycznych.

W czasie prowadzenia zajęć arteterapeutycznych w każdym z bloków będą występowały stałe elementy pracy:

- Zapoznanie z materiałem i narzędziami oraz podstawowymi zasadami pracy w danej technice.

- Tworzenie własnych wytworów (od prostych do bardziej złożonych) w oparciu o zróżnicowane środki w celu uzyskania różnych efektów w danej technice.
- Zastosowanie różnych metod zdobienia lub dekorowania wytworzonych przedmiotów.

Zakładamy, że jednorazowe zajęcia metodą arteterapii będą trwały 4 jednostki dydaktyczne, gdyż:

- Uczniów objętych zajęciami cechuje niski poziom dojrzałości neuromięśniowej, ograniczona sprawność motoryczna, zaburzona koordynacja ruchów, ograniczenia w sferze sensorycznej, często zaburzona percepcja wzrokowa, brak lub krótkotrwała koncentracja uwagi, stąd powolne nabywanie umiejętności co wymaga czasu, indywidualnego prowadzenia każdego z uczniów podczas działań plastycznych.
- Zaplanowane techniki są czasochłonne, wymagają oswojenia, zapoznania ucznia z użytymi materiałami, wyuczenia go pewnych czynności, ekonomiczne wykorzystanie raz przygotowanego materiału i warsztatu pracy (np. wyrobionej gliny, pieca do wypalania wytworów ceramicznych) wymaga czasu.
- Zajęcia arteterapeutyczne to przede wszystkim oddziaływanie na osobowość dziecka, umożliwienie mu otwarcia się, podświadome wyrażenie siebie, swoich problemów, a następnie emocjonalne oczyszczenie, uwolnienie się od napięć. W przypadku uczniów z trudnościami nie tylko w nazwaniu emocji, ale i w ich wyrażeniu (mimicznym, pantomimicznym) w zrozumiały dla otoczenia sposób - jest to proces długotrwały i powinien odbywać się w atmosferze spokoju i akceptacji dla indywidualnego tempa pracy ucznia.

I. Zadania szkoły:

- Zapewnienie odpowiedniej bazy dydaktycznej niezbędnej do realizacji programu: pracownia wyposażona w stoliki lub inne miejsca do pracy dostosowane do potrzeb uczniów, dostatecznie doświetlona, z dostępem do źródła energii – prądu.
- Zapewnienie możliwości wprowadzenia zajęć pozalekcyjnych pod względem organizacyjnym.
- Umożliwienie ekspozycji prac uczniów poprzez zorganizowanie wystawy, prezentowanie osiągnięć w środowisku lokalnym.

I. Cele edukacyjne:

Cel główny:

- Osiągnięcie przez niepełnosprawnych uczniów możliwie jak najwyższego poziomu funkcjonowania poprzez stymulowanie rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i ruchowego.

Cele szczegółowe:

Cele dydaktyczne:

Uczeń:

- wie na czym polegają techniki: ceramika, decoupage, batik, witraż,
- zna materiały, na których opierają się powyższe techniki,
- zna narzędzia stosowane w powyższych technikach,
- umie zastosować narzędzia w działaniu praktycznym,
- umie, powadzony przez nauczyciela, stworzyć przedmioty użytkowe i artystyczne,
- posiada niezbędne umiejętności plastyczno - manualne oraz wiedzę z tego zakresu,
- usprawnia zdolności manualne, precyzję, płynność i celowość ruchów rąk,
- rozpoznaje podstawowe kolory i kształty,
- rozwija swoją spostrzegawczość,
- usprawnia koordynację wzrokowo – ruchową,
- uaktywnia sferę komunikacji werbalnej i pozawerbalnej,
- potrafi koncentrować uwagę na wykonywanej czynności,
- podnosi poziom swojej percepcji sensorycznej,
- zna zasady bezpieczeństwa podczas pracy wyżej wymienionymi technikami,
- umie organizować sobie czas wolny,

Cele wychowawcze:

Uczeń:

- potrafi pracować w grupie,
- nawiązuje prawidłowe kontakty rówieśnicze,
- jest wrażliwe na potrzeby innych,

Cele terapeutyczne:

Uczeń:

- czuje, że jest sprawcą,
- przeżywa sukces,
- czuje się zauważonym i docenianym,

- nabywa większą pewność siebie,
- podnosi własny poziom samooceny i samoakceptacji,
- aktywnie uczestniczy w procesie tworzenia,
- rozwija własną wrażliwość estetyczną, poznawczą,
- rozwija swoją wyobraźnię i myślenie twórcze,
- wyraża swoje myśli, emocje, przeżycia w sposób społecznie akceptowany,
- wycisza swoje zachowania nadpobudliwe,
- otwiera się wypierając zahamowania i przejawy wycofywania się,
- rozładowuje w sposób akceptowany nagromadzone napięcia, emocje, agresję,
- czuje się bezpiecznym.

I. Treści nauczania:

Treści nauczania zawarte w programie innowacyjnym podyktowane są koniecznością zaznajomienia uczniów z technikami arteterapeutycznymi, używanymi w nich narzędziami i materiałami w celu kompleksowej realizacji programu.

Treści będą realizowane w oparciu o bloki tematyczne:

1. Ceramika
2. Decoupage
3. Batik
4. Witraż

Ceramika - tworzenie przedmiotów codziennego użytku lub dekoracyjnych przy wykorzystaniu gliny jako tworzywa plastycznego. Technika ta polega na modelowaniu gliny poprzez ręczne jej wygniatanie, tworzenie wałków, płatów oraz modelowanie na kole garncarskim. Stworzone przedmioty zostają w późniejszym etapie wypalone w piecu garncarskim i ozdobione poprzez nakładanie szkliva, zdobienie glinkami szklivnymi, tlenkami itp. Etapy pracy podczas tworzenia form ceramicznych to: przygotowanie danego typu gliny, formowanie określonych kształtów ręczne lub na kole, wypalanie na biskwit, szkliwienie, zdobienie, wypalanie w piecu. Głównym materiałem do pracy garncarskiej to glina. Wykorzystuje się również: koło garncarskie, piec garncarski, glinki, barwniki i tlenki, szkliva itp.

Decoupage - zdobienie przedmiotów wykonanych z różnych tworzyw poprzez naklejanie elementów wyciętych z serwetek i tworzenie spękań na powierzchni przedmiotu. Spękania powstają w wyniku reakcji dwóch środków o różnym czasie wysychania. Używając odpowiednich preparatów można otrzymać różne rodzaje spękań tworzące: efekt delikatny, efekt ceramiki, skóry, country i efekt fresku. Do każdego z wymienionych efektów stosuje się różne środki tj. jednoskładnikowy środek do spękań, dwuskładnikowy środek do spękań na bazie wody lub oleju, pastę strukturalną do spękań. Potrzebne są również papierowe serwetki lub papier ryżowy, odpowiedni klej, farby akrylowe lub olejne, woski. Przy pracy nad osiągnięciem w/w. efektów wykonuje się takie czynności jak: oczyszczanie powierzchni przedmiotu, nakładanie specjalistycznych preparatów do spękań, naklejanie wyciętych elementów z serwetki, wykończanie poprzez stosowanie farb olejnych lub wosków. Technika tą można dekorować prawie wszystkie przedmioty: drewniane, ceramiczne, szklane, metalowe, papierowe, woskowe oraz tkaniny.

Batik - technika wykonania obrazu na tkaninie (jedwab, płótno) polegająca na nakładaniu gorącego wosku na opracowany wcześniej wzór i barwienie go w chłodnej kąpieli barwiącej. Etapy pracy w tej technice: tworzenie wzoru na tkaninie, woskowanie, farbowanie, woskowanie innych elementów, farbowanie, prasowanie zafarbowanej tkaniny. Woskowanie i farbowanie można wykonywać kilkakrotnie nakładając wosk na wybrane elementy wzoru (za każdym razem inne) i stosując różne kolory barwników. Dzięki zastosowaniu techniki batiku można stworzyć nie tylko obrazek ale również tkaniny użytkowe: serwetę, narzutę, bieżnik. Materiały wykorzystywane w tej technice to: tkanina, wosk, pędzle, barwniki do tkanin, żelazko. Korzyści z zajęć techniką batiku: uczniowie poznają wieloetapowe wytwarzanie batiku, poznają własności i zastosowanie wosku, sposób barwienia tkanin na zimno, obsługę żelazka.

Witraż Tiffanego - technika tworzenia materiałów zdobniczych lub przedmiotów codziennego użytku poprzez łączenie różnych kolorów i kształtów szkła za pomocą lutowania. Etapy pracy przy opracowaniu witrażu: przygotowanie projektu na papierze, wycięcie elementów szkła, oprawienie w folię miedzianą, ołów, lutowanie. Materiały wykorzystane przy tworzeniu witrażu: różne rodzaje szkła (m.in. kaboszony), folia miedziana, przyrządy do cięcia szkła, topnik, lutownica, druty miedziane, różne szczypce. Dzięki zajęciom uczniowie poznają sposoby tworzenia własnych przedmiotów, zasady bezpiecznego posługiwania się szkłem oraz lutownicą, sposoby łączenia szkła.

I. Założenia programowe kształcenia – treści programowe z podziałem na bloki tematyczne:

Treści nauczania ujęte w niniejszej innowacji wykraczają poza podstawę programową edukacji uczniów z upośledzeniem umysłowym i dotyczą wprowadzania wiedzy teoretycznej

z zakresu wiadomości o materiałach plastycznych oraz sposobie ich zastosowania jednocześnie z praktycznym działaniem.

Innowacja zakłada zapoznanie uczniów z 4 technikami plastycznymi, takimi jak: ceramika, batik, witraż i decoupage. Zostały one ujęte w 4 bloki tematyczne o takich samych nazwach. Do każdego bloku zostały opracowane tematy, każdy z nich będzie realizowany w ciągu 4 jednostek dydaktycznych, czyli w ciągu jednego spotkania. Ilość godzin przeznaczona do realizacji każdego z bloków będzie zróżnicowana i zależna od bogactwa treści oraz stopnia trudności danej techniki.

Bloki tematyczne:

Blok I – ceramika – każda z grup odbędzie 14 spotkań po 4 godziny

1. Podstawowe narzędzia, rodzaje gliny.
Przygotowanie gliny, formowanie wałków, przygotowanie płatów.
2. Modelowanie ręczne – wygniatanie.
Formowanie naczynia z pokrywką.
3. Zdobienie naczynia z pokrywką przy użyciu barwnych glinek z zastosowaniem masek papierowych.
Szkliwienie.
4. Modelowanie ręczne – modelowanie z wałczków.
Formowanie wazonu z wałków.
5. Zdobienie wazonu przy użyciu tlenków.
Szkliwienie.
6. Budowanie ze sztywnych płatów gliny.
Formowanie świecznika i zdobienie przy użyciu pieczętek.
7. Zdobienie świecznika przy użyciu tlenków.
Szkliwienie.
8. Modelowanie z miękkich płatów gliny.
Formowanie czajniczka.
9. Zdobienie czajniczka przy użyciu maski woskowej.
Szkliwienie.
10. Modelowanie na wale – pojemnik na ser.
Formowanie pokrywki.
11. Modelowanie na kole – pojemnik na ser.
Formowanie podstawki.
12. Zdobienie pojemnika na ser.
Zastosowanie maski woskowej i Majoliki. Szkliwienie.

13. Modelowanie na kole – kształt walca.

Formowanie dzbanka.

14. Zdobienie dzbanka glinkami szklivnymi, sgraffito.

Szklivwienie.

Blok II – decoupage - kaźda z grup odbędzie 5 spotkań po 4 godziny

1. Decoupage – materiały i narzędzia.

Zdobienie donicy elementami wyciętymi z serwetki.

2. Decoupage na drewnie przy uźyciu jednoskładnikowego środka do spękań (efekt country).

Zdobienie deski do krojenia.

3. Decoupage na terakocie przy uźyciu dwuskładnikowego środka do spękań na bazie wody.

Zastosowanie porporiny (efekt ceramiki). Tworzenie podstawki.

4. Decoupage na ceramice przy uźyciu dwuskładnikowego środka do spękań na bazie wody.

Zastosowanie farby olejnej (efekt ceramiki). Zdobienie talerza.

5. Decoupage na kartonie przy uźyciu pasty strukturalnej do spękań (efekt fresku).

Zdobienie pudełka.

Blok III – batik - kaźda z grup odbędzie 4 spotkań po 4 godziny

1. Batik – materiały i narzędzia. Tworzenie projektu serwetki.

2. Serwetka cz. I – nakładanie wosku i farbowanie tkaniny.

3. Serwetka cz. II – nakładanie wosku i farbowanie tkaniny.

4. Serwetka cz. III – prasowanie, obrębianie brzegów.

Blok IV - witraź - kaźda z grup odbędzie 7 spotkań po 4 godziny

1. Wprowadzenie w świat witrażu – poznanie techniki (materiały, narzędzia, montaż).

Tworzenie kwadratowego świecznika – projekt, cięcie prostych linii.

2. Świecznik – łączenie szkła – lutowanie.

Zdobienie.

3. Ozdobna ramka – uźycie kabazonów, folii miedzianej.

Lutowanie.

4. Wisiorek – rybka – tworzenie projektu, wybór szkła, cięcie kół oraz krzywizn.

5. Wisiorek – rybka – uźycie folii miedzianej, lutowanie punktowe, lutownie wypukłe.

6. Lustro – tworzenie projektu, wybór szkła, cięcie kół.

7. Lustro – użycie folii miedzianej, łączenie elementów poprzez lutowanie.

W wyniku realizacji zajęć w poszczególnych blokach tematycznych uczeń powinien:

- Poznać nowe techniki arteterapeutyczne.
- Znać poszczególne materiały i narzędzia z dziedziny: ceramika, decoupage, batik i witraż.
- Umieć posługiwać się narzędziami związanymi z w/w technikami.
- Umieć zastosować poznane materiały w działaniu praktycznym.
- Poznać podstawowe zasady tworzenia wytworów z zastosowaniem technik: ceramika, witraż, decoupage, batik.
- Poznać nazewnictwo dotyczące każdej z technik.
- Poznać zasady bezpiecznego korzystania z narzędzi dekoratorskich.
- Tworzyć wytwory według własnego projektu.

Lp	Blok tematyczny	Grupa I		Grupa II		Grupa III		Grupa IV		Razem godzin
		IX - XII 2011	I - VI 2012	IX - XII 2011	I - VI 2012	IX - XII 2011	I - VI 2012	IX - XII 2011	I - VI 2012	
1.	Ceramika	56	-	56	-	56	-	56	-	224
	<i>Liczba tygodni x liczba godzin</i>	<i>14 x 4</i>		<i>14 x 4</i>		<i>14 x 4</i>		<i>14 x 4</i>		
2.	Decoupage	-	20	-	20	-	20	-	20	80
	<i>Liczba tygodni x liczba godzin</i>		<i>5 x 4</i>		<i>5 x 4</i>		<i>5 x 4</i>		<i>5 x 4</i>	
3.	Batik	-	16	-	16	-	16	-	16	64
	<i>Liczba tygodni x liczba godzin</i>		<i>4 x 4</i>		<i>4 x 4</i>		<i>4 x 4</i>		<i>4 x 4</i>	
4.	Witraż	-	28	-	28	-	28	-	28	112
	<i>Liczba tygodni x liczba godzin</i>		<i>7 x 4</i>		<i>7 x 4</i>		<i>7 x 4</i>		<i>7 x 4</i>	
	Razem godzin	120 h		120 h		120 h		120 h		480 h

Metody prowadzenia zajęć:

Nauka poszczególnych technik przebiegać będzie w sposób dostosowany do możliwości uczniów naszej szkoły, treści instruktażowe przekazywane będą w trakcie praktycznego działania z krótkim objaśnieniem słownym, zastosowane będą metody naprowadzania, naśladownictwa, pokazu i zabawowe.

1. Metody słowne

- krótki wykład instruktażowy
- nazywanie konkretów
- określanie czynności
- formułowanie poleceń i odpowiednie reagowanie uczniów

1. Metody oparte na praktycznym działaniu

- zajęcia praktyczne w zależności od bloku zajęć (modelowanie, konstruowanie, wycinanie, komponowanie, malowanie, zdobienie)

1. Metody oparte na obserwacji

- obserwacja materiałów, modeli, narzędzi, prostych działań połączona z działaniem poznawczym

1. Metody nauczania przez naśladownictwo

- naśladownictwo ruchowe i statyczne
- naśladownictwo werbalne
- naśladownictwo zachowań i postaw

1. Metody instrumentalne

- modyfikacja zachowań i uczenia się za pomocą wzmocnień pozytywnych (wzmocnienia społeczne, wzmocnienia stymulujące w postaci „osobistego dzieła”)

Formy prowadzenia zajęć:

W programie przewidziana jest praca grupowa z naciskiem na indywidualizację. Nauczyciel, jako koordynator działań, kieruje pracą każdego z uczniów, przeprowadza go przez kolejne etapy z punktu widzenia technicznego, stwarzając jednocześnie warunki na inwencję twórczą poprzez co powstaje „osobisty wytwór” ucznia. Kładzie nacisk na aktywność i samodzielność wychowanków.

Program innowacyjny zakłada następujące formy pracy:

- grupowa – trzyosobowe grupy pracują nad tym samym zadaniem

- zindywidualizowana – praca z uwzględnieniem różnorodnych możliwości psychofizycznych uczniów
- indywidualna – każdy uczeń samodzielnie wykonuje te same lub odrębne zadanie

Pracy z niepełnosprawnymi uczniami towarzyszyć będą zasady:

- zasada życzliwej pomocy,
- zasada zaspakajania potrzeby bezpieczeństwa,
- zasada akceptacji,
- zasada indywidualizacji wymagań, środków i metod,
- zasada powolnego stopniowania trudności,
- zasada ciągłości oddziaływań,
- zasada wiązania teorii z praktyką,

I. Sposób ewaluacji

Poziom funkcjonowania będzie badany i odnotowywany dwukrotnie u każdego ucznia na początku i na końcu korzystania ze wsparcia, co umożliwi określenie postępów wynikających z realizacji programu. Będą one mierzone za pomocą:

1. Arkuszy diagnostycznych
2. Kart obserwacji

Za pomocą arkuszy diagnostycznych zbierane będą informacje o poziomie funkcjonowania ucznia w zakresie takich sfer rozwoju jak: sfera manualno – ruchowa, rozwój poznawczy, funkcjonowanie społeczno – emocjonalne, czyli obszarów bezpośrednio i pośrednio zaangażowanych w realizację treści programowych. Diagnoza zawierała będzie również dodatkowe informacje o uczniu pozwalające na określenia jego umiejętności w kontekście niepełnosprawności, stanu zdrowia, sytuacji społecznej oraz jego preferencji.

Karta obserwacji będzie służyła zbieraniu informacji na temat posiadanej przez ucznia wiedzy i umiejętności, jego poziomu funkcjonowania fizycznego, emocjonalnego i społecznego oraz umożliwi określenie czy i w jakiej sferze nastąpił postęp.

Źródłem informacji będą zarówno dane uzyskane od osób z najbliższego otoczenia ucznia tj. rodziców, opiekunów, nauczycieli, jak i wyniki obserwacji prowadzonych przez wdrażających innowację.

Obserwowanie i analizowanie poziomu funkcjonowania uczniów pozwoli określić, czy realizacja programu innowacyjnego przyniosła pożądane efekty. Umożliwi to w przyszłości, przy ponownym jego wdrażaniu dokonywanie weryfikacji i zmian.

Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane w celu opracowania raportu metodycznego.

Swoistego rodzaju prezentacją efektów pracy uczniów będzie wystawa wytworów powstałych na zajęciach w oparciu o nabyte przez uczniów wiedzę i umiejętności.

I. KARTA WDROŻENIA PROGRAMU INNOWACYJNEGO

Tytuł programu innowacyjnego:

„NIEKONWENCJONALNE TECHNIKI ARTETERAPEUTYCZNE W PRACY Z DZIEĆMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI”

1. INFORMACJE O SZKOLE:

- Nazwa szkoły: Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Matczynie
- Adres szkoły: Matczyn 9, 24 – 200 Bełżyce
- Telefon: 81 516 24 00
- E – mail: zssmatczyn@poczta.onet.pl
- Imię i nazwisko dyrektora: Renata Rejnowska
- Typ szkoły, w której będzie wprowadzana innowacja: szkoła podstawowa, gimnazjum, klasa przysposabiająca do pracy

1. INFORMACJE DOTYCZĄCE AUTORÓW PROGRAMU INNOWACYJNEGO

Imię i nazwisko	Kwalifikacje zawodowe	Zajmowane stanowisko w szkole
Agnieszka Borowiec	Mgr pedagogiki kulturalno-oświatowej Studia podyplomowe - rewalidacja upośledzonych umysłowo	nauczyciel

Irena Wasyluk	Mgr oligofrenopedagogiki Studia podyplomowe z zakresu arteterapii	nauczyciel
---------------	---	------------

- Autorzy ukończyli formy doskonalenia w zakresie działalności innowacyjnej TAK
- Autorzy innowacji deklarują chęć udziału w formach doskonalenia poświęconych tej tematyce TAK
- W celu realizacji innowacji przydatne byłyby specjalistyczne kursy przygotowujące do realizowania zajęć arteterapeutycznych technikami: ceramika, decoupage, witraż, batik .
- Autorzy posiadają doświadczenie z zakresu działalności innowacyjnej TAK

1. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA INNOWACYJNEGO

1) Rodzaj innowacji:

Innowacja metodyczna:

1. zmiany dotyczą metod pracy z uczniami, a mianowicie zastosowanie nowych dla nich technik metody arteterapii, która coraz częściej jest elementem procesu dydaktyczno – wychowawczego i terapeutycznego zarówno w szkole masowej jak i w pracy z uczniem specjalnej troski,

Innowacja organizacyjna:

2. wdrożenie innowacji obejmie wprowadzenie zajęć pozalekcyjnych w wymiarze 4 godzin tygodniowo przez rok szkolny 2011/12 dla wyłonionych w drodze rekrutacji 12 osobowej grupy uczniów (podzielonej na 4 grupy).

1) Zakres innowacji

- Kto zostaje objęty: Grupa uczniów Zespołu Szkół Specjalnych przy DPS w Matczynie licząca 12 osób. Zostaną oni wyłonieni spośród wychowanków szkoły podstawowej, gimnazjum i klasy przysposabiającej do pracy Zespołu Szkół Specjalnych na podstawie obiektywnej oceny stanu zdrowia, stopnia rozwoju, preferencji i możliwości poznawczych i ruchowych. Weryfikacji będą dokonywali realizatorzy programu we współpracy z nauczycielami i wychowawcami uczniów.
- Zajęcia edukacyjne, które obejmuje innowacja „Niekonwencjonalne techniki arteterapeutyczne w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi” będą odbywały się w 4 grupach 3 osobowych w wymiarze

4 godz. tygodniowo przez 14 tygodni 2011 r. oraz 16 tygodni 2012 r. Będą to dodatkowe zajęcia pozalekcyjne.

- Czas trwania innowacji: zajęcia będą odbywały się w roku szkolnym 2011/2012 tzn. od września 2011 r. do czerwca 2012 r.
- Przyczyny powstawania innowacji:
 - Ułatwienie niepełnosprawnym uczniom korzystania z nowatorskiej metody edukacyjnej jaką jest arteterapia.
 - Zaspokojenie potrzeb edukacyjnych i terapeutycznych ważnych w procesie rewalidacji osób upośledzonych umysłowo.
 - Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły.
 - Rozwój zdiagnozowanych zainteresowań uczniów.
 - Podniesienie efektywności kształcenie i wychowania naszej placówki.
- Na czym polega nowatorstwo opracowania:

Innowacja pedagogiczna wychodzi poza ramy istniejących w szkole programów pracy z niepełnosprawnymi uczniami, jest nową formą potrzebnej uczniom terapii opartej na twórczym działaniu artystycznym. Program innowacyjny umożliwi uczniom kontakt z nieznanym dotąd materiałem, co wpłynie na kreatywność, aktywność i rozwój poznawczy oraz będzie źródłem niezapomnianych wrażeń. Nauka poszczególnych technik przebiegać będzie w sposób dostosowany do możliwości uczniów, treści instruktażowe przekazywane będą w trakcie praktycznego działania. W programie przewidziana jest praca grupowa z naciskiem na indywidualizację, nauczyciel kieruje pracą każdego z uczniów, przeprowadza go przez kolejne etapy, stwarzając jednocześnie warunki na inwencję twórczą uczestników poprzez co powstaje „osobisty wytwór” ucznia.
- Wprowadzenie innowacji poprzedzone zostało diagnozą środowiska szkolnego ujawniającą problemy, potrzeby i zainteresowania uczniów.
- Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Matczynie zapewnia odpowiednie warunki kadrowe i organizacyjne, niezbędne do realizacji planowanych działań innowacyjnych.

Przewidywane efekty:

Po realizacji zadań wynikających z programu innowacji uczeń powinien znać:

- materiały stosowane w technikach: ceramika, decoupage, batik, witraż
- narzędzia i sprzęty wykorzystywane w działaniach plastycznych opartych na ww. technikach
- zasady bezpieczeństwa podczas posługiwania się nowymi narzędziami, materiałami oraz obsługi sprzętu
- technologię pracy w technikach: ceramika, decoupage, batik, witraż
- kolejność wykonywania czynności z zastosowaniem określonych środków w danej technice
- zasady uczestnictwa w zajęciach grupowych

Po realizacji zadań wynikających z programu innowacji uczeń powinien umieć:

- stworzyć własny projekt
- przygotować materiał do pracy np. glina
- wykonać własny wytwór lub ozdobić przedmiot znanymi sobie technikami
- zastosować określone środki do odpowiednich materiałów
- zachować zasady bezpieczeństwa podczas pracy
- dbać o estetykę wykonania wytworu
- zachowywać się w sposób społecznie akceptowany
- komunikować się z otoczeniem

Po zakończeniu programu innowacji uczeń powinien wykazywać:

- znajomość poznanych technik dekoracyjnych
- wiarę we własne siły możliwości
- kreatywność w działaniach plastycznych
- akceptację własnej osoby
- społecznie akceptowane formy wyładowywania emocji
- postawę otwartą i asertywną
- potrzebę dalszego tworzenia
- poprawę sprawności manualnych

1) Sposób ewaluacji:

- Poziom funkcjonowania każdego z uczestników projektu będzie mierzony dwukrotnie, na początku i na końcu korzystania ze wsparcia, co umożliwi badanie postępów ucznia.
- Źródłem informacji będą zarówno dane uzyskane od osób z najbliższego otoczenia ucznia tj. rodziców, opiekunów, nauczycieli, jak i wyniki obserwacji prowadzonych przez wdrażających innowację.
- Do zbierania informacji zostaną opracowane i wykorzystane narzędzia:
 - Arkusz diagnostyczny
 - Karta obserwacji

1) Finansowanie innowacji:

Innowacja wymaga dodatkowego finansowania:

- **Wrzesień – grudzień 2011 r.**

14 tygodni x 4 godziny tygodniowo = 56 godzin na 1 grupę uczniów

4 grupy uczniów x 56 godzin = 224 godzin

- **Styczeń - czerwiec 2012 r.**

16 tygodni x 4 godziny tygodniowo = 64 godzin na 1 grupę uczniów

4 grupy uczniów x 64 godzin = 256 godzin

Realizacja programu innowacyjnego będzie finansowana w ramach Projektu POKL „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim”.

I. Dokumenty - załączniki wynikające z rozporządzenia o działalności innowacyjnej:

1. Uchwała Rady Pedagogicznej w sprawie wprowadzenia programu innowacyjnego
2. Zgoda zespołu autorskiego na wprowadzenie programu innowacyjnego w szkole
3. Opinia o programie innowacyjnym

